

Astri Luihn, listakvinna og forkvinna í Føroysk Myndlistafólk:

– Verður mentanin stuðlað fáa vit øll eina betri lívssdygd

- Verða mentanin og listin stuðlað fáa vit betri skaldsøgur, betri myndlist, betri tónleikaframfærslur og vit fáa øll eina betri lívssdygd. Mentan er nógv, men í síðsta enda er tað lívssdygd, sigur Astri Luihn.

Mynd: Jens Kr. Vang.

Turið Kjølbro

Í hesum døgum fyrireikar hon eina listarframsýning við egnum verkum, sum skal vera í Norðurlandahúsinum í komandi mánaði. Astri Luihn, sum er ættað úr Noregi, kom til Føroyar fyrst í sjeytiárunum og hevur búið her meginpartin av tíðini síðani tá. Hon er cand. mag. í fólkalívssfrøði og tónleiki. Síðstu 10 árin hevur hon burturav virkað sum listafólk og í løtuni er hon forkvinna í felagnum Føroysk Myndlistafólk.

- Eins og við tónleiki ert tú sum listafólk noydd at arbeiða hvønn dag fyri at menna teg, fyri at halda handverkið við líka og fyri at fylgja við, hvat hendir. Sum listafólk mást tú eisini fylgja við myndlistini aðra staðni. Hugsar tú bert um títt egna steðgar tú upp. Eldri list er eisini ein kelda til íblástur. Í mínum føri eru tað serliga grafikararnir, eg havi lært nógv av. Listafólk

sígja veruleikan á ymiskar mátar og tað í sjálvum sær íblástur. Tað nýtist als ikki at líkjast tí eg geri fyri at tað kann geva mær nakað, sigur Astri Luihn.

Síðstu árin hevur Astri Luihn sýnt fram á framsýningum bæði í Føroyum og uttanlands. Hon er fyrst og fremst grafikari, hon arbeiðir mest við tí, sum verður rópt háprent, tað vil siga, hon sker í linolium ella træ og so verður tað prentað á pappír.

Á framsýningini í komandi mánaði í Klingruni í Norðurlandahúsinum fer Astri Luihn at sýna fram 30-40 verk í ymiskum grafiskum teknikkum.

- Til hesa sýningina havi eg arbeitt við størri stöddum enn eg annars plagi, og tað havi eg gjørt tilvitað, tí tað ber ikki til at sýna fram míni verk í einum holi sum Klingruni. Tey høvdu druknað í sterka ljósinum og stóru hølunum. Hetta hevur verið ein trupul, men kortini spennandi uppgáva, sum eg havi arbeitt fram ímóti.

- Samstarva øll innan mentunarlívið við politisku myndugleikarnar kunnu vit skapa karmar um mentanina, ið ger, at fólk skilja, at fyri hvørja krónu, ið verður latin mentanini kemur í øllum førum tað tvífaldaða aftur. Uttan pengar kann mentanin ikki mennast, sigur Astri Luihn, listakvinna, ið av øllum huga fegnast um nýggju tónarnar úr Mentamálastýrinum, ið siga, at nú skal mentanin takast í álvara.

Eg stóli aldri uppá eina bráðvakra mynd

- Myndlist er eitt handverk tú verður noydd at læra. Eg havi eina langa útbúgving aftan fyri meg í fólkalívssfrøði og tónleiki, men eg veit, hvussu lítið man í grundini veit. Hvussu nógv tað er at spyrja um og hvussu ein kann fáa sær vitan. Eldri ein verður, jú meiri gerst ein greiður yvir, hvussu lítið ein veit.

- Eg havi tikið ymisk skeið, men tað mesta havi eg lært við at spurt meg til ráðs hjá øðrum listafólki.

Kunnu teknikkirnar ikki verða ein forðing fyri at útrykkja seg?

- Jú, summi teknikkir eru truplir, men tað er ikki teknikkurin, ið skapar myndina. Einfaldasti teknikkurin kann eisini verða tann truplasti. Ein blýantstekning er ein einfaldur teknikkur. Men hygg hvussu fá duga tað? Innan oljumaleting og grafikk kanst tú lætt skapa effektir. Dekorativar myndir eru í mínum hugaheimi keðiligar myndir, tí tað dekorativa heldur ikki og slíkar myndir liva stutt. Tær eru ov eindimensjonellar og tú verður so blandað av teimum, at tú sært ikki tað, sum er aftanfyrir. Ein mynd, sum ikki er bráðvakur, kemur til tín á ein annan máta so líðandi. Eg stóli aldri uppá eina bráðvakra mynd. Ein góð mynd skal síggjast hvønn dag, og tú skalt síggja nakað nýtt hvønn tann einasta dag, sigur Astri Luihn.

Áðrenn listin gjordist honuðsyrkið hjá Astri Luihn, arbeiðið honu tónleikagranskari á Universitetinum í Trondheimi. Hon hevur fingið granskingarstyrk frá Norðurlandska Ráðharraráðnum at granska tónleik, serliga fólkatónleik, og eisini í Føroyum hevur hon granskað.

Ikki skomm at verða vrakað

Í 1981 varð felagið Føroysk Myndlistafólk stovnað. Felagið er fyri yrkislistafólk og tað hevur 45 limir, føroyingar, ið búgva í Føroyum og uttanlands. Síðani 1990 hevur felagið á hvørjum ári skipað fyri Várframsýningini, sum er í Listaskálanum, og umframt limagjaldið er hetta einasta inntøkukelda hjá felagnum.

Várframsýningin er einasta sensureraða framsýningin í Føroyum og í farnu viku var seinasta freist at senda verk inn til framsýningina. Nevndin, ið velur og vrakar millum verkini, verður broytt á hvørjum

ári.

- Sjálvsagt eru ymiskar meiningar um list. Tá ið eitt verk ikki verður valt nýtist tað ikki at vera tí, at tað er vánaligt, men vanliga er tað tí, at tað er ikki nóg gott. Fólk skulu kortini ikki missa dirið, tey skulu søkja aftur og aftur. Vit hava øll roynt at arbeiða fram ímóti einum máli og hava kanska verið vrakað bæði tær og triggjar ferðir. Men vil ein arbeiða innan list verður ein noydd at halda fram, og tað er als eingin skomm at verða vrakað á Várframsýningini. Tað kemur meiri enn so fyrir, at kend listafólk ikki fáa meiri enn eitt verk við. Vit kundu eisini havt fleiri sensureraðar framsýningar í Føroyum, har tað vóru onnur sum valdu út.

Endamálið við felagnum Føroysk Myndlistafólk er at menna føroyska myndlist. Felagið er eisini eitt forum hjá listafólki at koma saman.

- Eg sakni, at listafólk koma saman og tosa og kritisera listina. Tíverri eru tey flestu av okkara yngru listafólki búsitandi í Danmark og aðra staðni. Í Føroyum er tað ógvuliga ringt at klára seg sum listafólk, eingin stuðul er til ateliet og eingi stipendii eru at søkja. Fleiri av okkara eldri listafólki hava búið uttanlands stóran part av lívinum. Hóast listafólkini hava eina yrkis útbúgving í list hava tey flestu altíð havt eitt starv við síðuna av. Annars ber tað ikki til.

Nýggir tónar

Fyri fyrstu ferð hevur Føroysk Myndlist fingið eina jättan á løgtingsfíggarlógini, 60.000 krónur til ferðastipendii. Fólk kunnu í næstum søkja felagið um stuðul til eina ferð til útlendið. Hetta verður lýst í blóðunum.

- Listafólk hava brúk fyri at fáa íblástur uttanlands. Fleiri av okkara limum hava søkt um stuðul til ferðir uttanlands í nakrar mánaðir. Til víldu fegin havt eitt gesta-ateliet í Føroyum, sum vit kundu boðið útlendskum myndlistafólki at brúka, og sjálvsagt eisini betri umstøður til okkara egnu listafólk, soleiðis at tcy kundu fingið ískoyti til ateliet. Sum nú er kunnu føroysk myndlistafólk bert liva av sölum av myndum. Nógv selja á gallarium í Danmark, men tað er ikki so lætt, tí tá er tað áhugin, ið avger prísinn. Tað er lætt at koma inn í eina ónda ringrás, har tú bert ger tað sum fólk